

Opgave 1 Drugsbeleid

tekst 1

‘Gedoogbeleid drugs is in Nederland doorgeslagen’

Door Rinze Brandsma

EDE – ‘Laten we pakweg honderd miljoen gulden in de zorg stoppen, om de problemen van drugsoverlast in de steden te verkleinen’. Met die oproep, aan het eind van een heen en weer kaatsende, lastige discussie, kreeg Tweede-Kamerlid Van de Camp (CDA) zaterdag in Ede de handen heel eventjes op elkaar. Maar waar de verzamelde inwoners van wijken met drugsoverlast op gehoopt hadden, daarmee kwam ‘de politiek’ niet: een goed plan om landelijk de overlast van drugsverslaving en van criminaliteit in woonwijken aan te pakken.

Op het VVD-kamerlid Nicolaï na, verketterden zaal en politici wel eendrachtig het Nederlandse gedoogbeleid voor (soft)drugs, dat de woonwijken opgezadeld heeft met vaak onleefbare overlast.

Zoals Van de Camp zei: ‘We hebben tolerantie en slordigheid met het naleven

van regels door elkaar gehaald’. Ook hij moest toegeven dat ook zijn partij achteraf inziet dat het typisch Hollandse gedoogbeleid nare schaduwkanten heeft. Eens waren de bewoners/actievoerders en de politici het ook over de aanpak die het meeste zicht op verbetering geeft. Laat de overheid al die miljarden die we nu ‘over’ hebben, gebruiken voor jeugdopvang, buurthuizen, 24-uurs opvang en andere vormen van zorg.

Op de themamiddag pleitten het Nationaal Actiecomité Drugsoverlast (NAD) en het Landelijk Centrum Veiligheid door Leefbaarheid (LCVL) voor permanente aandacht en een actievere inzet om de leefbaarheid van de woonomgeving terug te krijgen.

Aan het eind van de discussiemiddag bleef de kloof tussen de politici en de door drugsoverlast getergde bewoners. (...)

bron: de Gelderlander van 27 maart 2000

Opgave 2 Drugskoeriers

tekst 2

‘Twee man in één cel’

Minister Korthals wil alle aangehouden drugskoeriers vastzetten

Door onze Haagse redactie

DEN HAAG • Twee mensen in één cel, een aparte rechtbank op Schiphol en meer controle op de Nederlandse Antillen. Met onder meer die maatregelen denkt minister van Justitie Korthals te voorkomen dat gesnapte drugskoeriers op Schiphol weer worden vrijgelaten, zoals de afgelopen weken is gebeurd.

Korthals komt deze week in een brief aan de Tweede Kamer met een plan van aanpak voor de gevangenneming van drugskoeriers. Afgelopen vrijdag stond de bewindsman in de ministerraad onder zware druk van onder meer premier Kok om een eind te maken aan

de doorlating van verdachten van drugssmokkel. Kok noemde dat ‘niet te tolereren’.

De minister van Justitie verzette zich gisteren in het tv-programma Buitenhof tegen het beeld dat hijzelf wel zou instemmen met het laten lopen van mensen die op smokkel van drugs zijn betrapt. “Ik heb gezegd dat ze alles moeten pakken, proces-verbaal moeten opmaken en moeten voorgeleiden. Smokkelaars behoren niet met een reuutje te worden weggestuurd”, zei hij over zijn instructies aan de vervolgende instanties. “De douane moet pakken wat ze pakken kan. Dat is de enige manier om de drugs op Schiphol kwijt te raken.”

bron: de Gelderlander van 14 januari 2002

Raad van State kraakt plan

Korthals past Noodwet aan na kritiek

DEN HAAG , 26 JAN. Minister Korthals (Justitie) heeft de Noodwet, die het mogelijk maakt om drugsmokkelaars op Schiphol in speciale gevangenissen op te sluiten, aangepast op advies van de Raad van State.

Het advies om de termijn voor de Noodwet, die in maart van kracht moet zijn, te beperken tot één jaar heeft de minister inmiddels overgenomen in het wetsvoorstel dat hij gisteren naar de Tweede Kamer heeft verstuurd.

(...)

De meeste opmerkingen van de Raad van State heeft de minister naast zich neergelegd. De Raad heeft op tal van punten ernstige bezwaren. Zo dringt hij er op aan, in ieder geval jonge gedetineerden gescheiden te houden van volwassen drugskoeriers. Verder voorziet de wetstekst

van de minister niet in de scheiding van arrestanten en verdachten, terwijl dat in het kader van internationale verdragen wel verplicht is.

(...)

Ook moet ondanks groepsopsluiting rekening gehouden worden met de eventuele godsdienstige overtuiging van arrestanten, met name bij voedselverstrekking. Voor de gelovigen geldt ook, net als voor gedetineerden in het reguliere gevangeniswezen, dat zij recht hebben op geestelijke verzorging. De in het wetsvoorstel opgelegde beperkingen, waar het gaat om het briefgeheim en het voeren van telefoongesprekken en het geven dat gedetineerden daar niet altijd over geïnformeerd hoeven te worden, is volgens de Raad op onderdelen strijdig met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

bron: NRC Handelsblad van 26 en 27 januari 2002

Opgave 3 Media in ontwikkeling

Persbericht Ministerie Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Van der Ploeg: 'Internet nu belangrijker voor publieke omroep dan themakanalen'

Staatssecretaris R. van der Ploeg (Media) steunt investeringen in internet door de publieke omroep. Voor themakanalen, zoals een 24-uurs nieuwszender, vindt hij het nu nog te vroeg. Dit staat in de brief over de mediabegroting die de bewindsman vandaag aan de Tweede Kamer heeft gestuurd. Van der Ploeg toont zich hierin verder tevreden over de eerste resultaten van de netprofilering.

Themakanalen worden volgens Van der Ploeg belangrijk als meer huishoudens in Nederland digitale televisie kunnen ontvangen. Nu is het nog niet zover. Hij is wel voorstander van een stapsgewijze oriëntatie op toekomstige distributiemogelijkheden. Op Nederland 2 kan volgens hem overdag ervaring worden opgedaan met een continue nieuwsformule.

Ook ontstaat er zo een oefenterrein voor multimediale nieuwsgaring voor radio, televisie, internet en teletekst. De ontwikkeling van nieuwe diensten door de publieke omroep is een belangrijk thema in de mediabegroting van 2002. Van der Ploeg wijdt er een afzonderlijke brief aan. Internet biedt volgens hem kansen voor verrijking van de radio- en televisieprogrammering. Hij steunt de geplande investeringen van 19,5 miljoen euro (40 miljoen gulden) voor dit doel in 2002. Verder vraagt hij de NOS om al in 2003 geld te reserveren voor een elektronische programmagids en voor experimenten met interactieve televisie. Deze activiteiten wil hij niet afhankelijk maken van een eventuele verhoging van de rijksomroepbijdrage door een volgend kabinet. Van der Ploeg zal de NOS tenslotte

40 vragen om een nadere onderbouwing van de ideeën voor digitale themakanalen.

Van der Ploeg is positief over de eerste resultaten van de netprofilering. Met de concessiewetgeving in 2000 heeft hij

45 samenwerking tussen de zendgemachtigden op alle drie de televisienetten gestimuleerd en dat werpt volgens hem nu vruchten af.

Veel programma's blijken te profiteren van indeling op een andere zender. Zo heeft de

50 gezamenlijke kinderprogrammering op 'Z@ppelin' (Nederland 3) in korte tijd grote bekendheid verworven.

Van der Ploeg toont zich bezorgd over het bereik bij 13 tot 19-jarigen. Hij vreest dat er

55 een 'verloren generatie' ontstaat die zich ook op latere leeftijd niet zal interesseren voor journalistiek, cultuur en

kwaliteitsamusement. Hij ondersteunt

daarom pogingen van de publieke omroep om deze leeftijdsgroep aan zich te binden, bijvoorbeeld door meer Nederlands drama uit te zenden. De Raad voor Cultuur heeft de publieke omroep in dit verband zelfs geadviseerd om een dagelijkse soapserie te ontwikkelen. Het is overigens voor het eerst dat de Raad voor Cultuur oordeelt over de programmatische plannen van de publieke omroep. (...)

Uit de mediabegroting blijkt dat de publieke omroep last heeft van tegenvallende reclame-inkomsten. In 2002 wordt het tekort opgevangen uit de reserves die in betere jaren zijn opgebouwd. Het totale budget voor de landelijke publieke omroep is 676 miljoen euro (fl. 1.490 miljoen).

bron: site <http://www2.minocw.nl/persbericht>, najaar 2001

Opgave 4 Massamedia: de Kijkwijzer en overheidssteun aan kranten

Wat betekenen de pictogrammen?

figuur 1

bron: website www.kijkwijzer.nl

tekst 5

Dagbladen willen overheidssteun

AMSTERDAM – Diverse groepen uit de dagbladwereld hebben een ‘brede coalitie’ gevormd om er bij staatssecretaris Van der Ploeg (Media) op aan te dringen kranten financieel te steunen. Dat heeft voorzitter R. Abram van journalistenvereniging NVJ donderdag gezegd.

Naast de NVJ maken de Nederlandse Dagblad Pers (NDP) en het Genootschap van Hoofdredacteuren deel uit van de coalitie. Een delegatie van de journalisten, uitgevers en hoofdredacteuren heeft op 31 januari een gesprek met Van der Ploeg over de steunverlening. “Ik ben niet onder de indruk van zijn persbeleid tot dusver”, aldus Abram. (...)

bron: ANP van 17 januari 2002

■ Opgave 5 De politieke besluitvorming over de euthanasiekwestie

tekst 6

Overgrote meerderheid bevolking voorstander van recht op euthanasie

AMSTERDAM (ANP) – Een overgrote meerderheid van 92 procent is voorstander van het recht op euthanasie of hulp bij zelfdoding. Verder wil 87 procent dat de huidige strafwet op het gebied van euthanasie wordt veranderd.

Slechts 8 procent is principieel tegen. Dat blijkt uit een onderzoek van de Erasmus Universiteit Rotterdam in opdracht van de Nederlandse Vereniging voor Vrijwillige Euthanasie (NVVE) dat gisteren is bekendgemaakt.

bron: Trouw van 4 november 1998

De Nederlandse Vereniging voor Vrijwillige Euthanasie (NVVE) is op 24 februari 1973 opgericht als reactie op de rechtszaak Postma. Van een klein maar actief groepje in het Friese Vinkega groeide de NVVE uit tot een grote, gerespecteerde en veel geraadpleegde vereniging. De NVVE ontvangt geen subsidies en is voor haar inkomsten afhankelijk van contributie van de leden.

Momenteel heeft de NVVE ruim 104.000 leden. Op het bureau in Amsterdam werken 23 personen en door het hele land 110 vrijwilligers.

Doelstellingen

De statutaire doelstelling van de NVVE is de sociale aanvaarding en de daaruit voortvloeiende legalisering van euthanasie en hulp bij zelfdoding.

De NVVE anno 2002

Meer dan 25 jaar heeft de NVVE gestreden voor een goede euthanasiewet. Begin 2002 is het zover, dan treedt de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding in werking. Dit betekent echter niet dat er voor de NVVE geen taken meer zijn weggelegd. Op de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering bepalen de leden van de NVVE op welke terreinen de vereniging de komende tijd actief zal zijn.

NVVE activiteiten kort:

Voor haar leden ontplooit de NVVE de volgende activiteiten:

- uitgave van wilsverklaringen, waaronder de euthanasieverklaring, het behandelverbod en de niet-reanimerenpas
- persoonlijke hulp bij het invullen van deze verklaringen, indien gewenst
- Ledenondersteuningsdienst, persoonlijk advies en informatie
- uitgave opiniërend tijdschrift Relevant, 4 maal per jaar
- uitgave Knipselkrant, 1 maal per maand
- ledenbijeenkomsten, op diverse plaatsen in het land

Iedereen kan een beroep doen op de NVVE voor:

- een lezing door het Sprekerskader
- informatiepakketten (bijvoorbeeld ter voorbereiding op een scriptie)
- inhuur van de Presentatiedienst op congressen, beurzen en symposia
- verscheidene informatieve brochures

Tevens biedt de NVVE persoonlijk advies en informatie aan hulpverleners.

bron: <http://www.nvve.nl/>

Aan de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Schreeuw om leven

Hilversum, 12 december 2000

Hooggeachte Leden,

EUTHANASIE UIT DE EERSTE KAMER

Nu de Tweede Kamer der Staten-Generaal de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding heeft aangenomen, is ter voorbereiding op de
5 behandeling van het wetsontwerp in de Eerste Kamer der Staten-Generaal het volgende aan de orde.

Metten van uitzichtloos en ondraaglijk lijden

10 De minister van Justitie en de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport hebben tijdens de behandeling in de Tweede Kamer herhaaldelijk naar voren gebracht dat de vraag of er sprake is van uitzichtloos en
15 ondraaglijk lijden van de patiënt met name afhangt van de zienswijze van de patiënt. (...)

Universele normen goed voor iedereen
De regering stelt dat en doet het voorkomen alsof wij afscheid kunnen nemen van de
20 joods-christelijke traditie in ons land, aangezien de aanhangers hiervan een minderheid zijn geworden. De feitelijkheid gebiedt dat deze waarden en normen een universeel karakter hebben en
25 levensbeschermend zijn voor alle lagen van onze pluriforme bevolking. Het gaat daarbij niet om meerderheden of minderheden maar om het democratische principe dat wij geroepen zijn om als samenleving de
30 bescherming van het leven te garanderen voor alle leden van de samenleving. (...)

Drs. L.P. Dorenbos

ontleend aan: <http://www.schreeuwomleven.nl> versie van 5 februari 2001

Wereldprimeur

Het aanvaarden van een wettelijke regeling voor euthanasie door de Eerste Kamer wordt internationaal gezien als een doorbraak. Dat is niet ten onrechte. Nederland is het eerste
5 land dat artsen vrijwaart van strafvervolgning bij levensbeëindiging op verzoek of hulp bij zelfdoding. Als ze tenminste de zorgvuldigheidseisen in acht nemen. In Nederland zelf wordt de wet als een
10 sanctionering van de bestaande praktijk gezien. Zo is die ook uitdrukkelijk door de ministers Korthals (Justitie) en Borst (Volksgezondheid) bedoeld. Vooral de eerste heeft steeds onderstreept dat het niet
15 de bedoeling is om méér euthanasie mogelijk te maken. Het gaat om vergroting van de zorgvuldigheid, om betere euthanasie.

bron: de Volkskrant van 11 april 2001

De nu tot stand gebrachte wetgeving ziet
20 euthanasie uitdrukkelijk niet als een recht van de patiënt op zelfbeschikking. De arts kán (maar hoeft niet) tot euthanasie over te gaan op verzoek van de patiënt als er sprake is van uitzichtloos en ondraaglijk lijden,
25 waarbij geen andere behandeling meer mogelijk is. (...)
Euthanasie blijft hiermee in de medische sfeer, zodat er geen sprake is van het
30 gevreesde 'hellende vlak'. In dit licht is de opwinding van tegenstanders van de wet enigszins merkwaardig. Verwijzingen vanuit christelijke hoek naar nazi-praktijken missen al helemaal elke grond.

Criteria rond euthanasie zijn geleidelijk opgerekt

De wetgeving rond euthanasie begon in Friesland, waar een huisarts werd veroordeeld, die haar moeder een dodelijke dosis morfine had gegeven.

5 **1973:** De Nederlandse Vereniging voor Vrijwillige Euthanasie wordt opgericht naar aanleiding van de rechtszaak tegen de Friese huisarts G. Postma, die haar moeder op verzoek een dodelijke dosis morfine
10 toediende na een hersenbloeding. De rechtbank in Leeuwarden veroordeelde Postma tot een week voorwaardelijke gevangenisstraf.

1984: Het eerste wetsvoorstel wordt
15 ingediend door D66-Kamerlid E. Wessel-Tuinstra.
(...)

1994: In een arrest, genoemd naar de psychiater Chabot, verruimde de Hoge Raad het begrip ‘ondraaglijk en uitzichtloos
20 lijden’ tot ‘psychisch lijden’. Chabot beëindigde het leven van een vrouw van middelbare leeftijd, die na de dood van haar beide kinderen zwaar depressief werd. Opvallend is dat de vrouw volgens de Hoge

naar de Volkskrant van 25 april 2001

25 Raad leed aan een depressie in het kader van een rouwproces. De Hoge raad acht Chabot strafbaar, omdat hij niet voldaan heeft aan de eis dat de behandelend arts een tweede, onafhankelijke arts moet raadplegen, maar
30 legt hem geen straf op.

2000: Terwijl in de Tweede Kamer de nieuwe euthanasiewet wordt behandeld, staat in Haarlem de huisarts van oud-PvdA-senator E. Brongersma voor de rechter.
35 Brongersma had ouderdomskwalen, maar van uitzichtloos lichamelijk lijden was geen sprake. Evenmin was hij depressief. De arts had Brongersma geholpen, omdat hij ‘leed aan het leven’. Hoewel er geen sprake was
40 van lichamelijk of psychisch lijden, oordeelde de rechtbank dat de huisarts zorgvuldig had gehandeld. Hiermee werd het criterium ‘ondraaglijk lijden’ verder opgerekt.

45 **2001:** De Eerste Kamer aanvaardt het wetsvoorstel van de ministers Borst en Korthals (ministers van het kabinet Kok-2), dat euthanasie in Nederland legaliseert. In de wet zijn de criteria opgenomen, waaraan
50 het OM euthanasiegevallen toetst.

De goede dood naar poldermodel

Nederland is het land waar je naartoe kunt komen om, tegen betaling, een eind te maken aan je leven. Dat denken veel
buitenlanders. Die gedachte ligt
5 bijvoorbeeld ten grondslag aan de roman *Amsterdam* van de Brit Ian McEwan, waarin de twee hoofdpersonen elkaar op hotelkamers laten ‘euthanaseren’. In werkelijkheid is van ‘euthanasie-toerisme’
10 hier geen sprake, maar dat het misverstand kon ontstaan, is niet verwonderlijk. Nederland is het enige land ter wereld waar de wetgever, sinds twee jaar, goedkeuring verleent aan gereguleerde euthanasie, de
15 ‘dood op verzoek’ met behulp van een arts. In 1985 haalde een soortgelijk wetsvoorstel, van D66-Kamerlid Wessel-Tuinstra, het niet, maar in de vijftien jaar die volgden, behoorde euthanasie in geval van
20 ‘ondraaglijk en uitzichtloos lijden’ tot de gangbare praktijk, en werden artsen die patiënten de dood in hielpen, zelden

vervolgd. Buitenlandse commentatoren toonden verbijstering over het feit dat een
25 kwestie met zoveel morele implicaties zich hier zo eenvoudig liet ‘regelen’. James Kennedy, cultuurhistoricus en schrijver van *Een weloverwogen dood*, een geschiedschrijving van de Nederlandse
30 discussie over euthanasie in de jaren 1965-1985, ziet vooral de razend snelle ontzuiling en emancipatie in de jaren zestig en zeventig als oorzaak.
(...)

In Nederland heerst de overtuiging dat alles,
35 hoe gevoelig ook, ‘bespreekbaar’ moet zijn. Eerlijkheid, een open vizier en goede bedoelingen vinden wij van groter belang dan de morele kanten van het onderwerp zelf. Vandaar dat principiële vragen – ‘mag
40 een mens zijn leven voortijdig beëindigen?’ en ‘mag een arts zijn patiënt doodmaken?’ – bij ons vooral in een kleine, religieuze kring hardop worden gesteld. In het publieke

Eindexamen maatschappijleer havo 2003-II

havovwo.nl

debat domineren vragen als: gebeurt het niet
45 stiekem; is er geen misbruik; worden de
uitvoerders bewogen door medeleven?
Allemaal vragen waar 'we samen wel
uitkomen'.
(...)
Er klinkt in zijn boek onverholen
50 bewondering door voor de gedegen manier
waarop polderland-Nederland consensus
over dit onderwerp heeft bereikt.
(...)
Uiteindelijk laat Kennedy zich niet kennen
als een voor- of tegenstander van
55 euthanasie. Je voelt zijn bewondering voor
het kleine land dat zijn zaakjes zo keurig
regelt, maar ook zijn verbazing over het

bron: de Volkskrant van 15 februari 2002

vergaande pragmatisme en het gemakkelijk
terzijde schuiven van morele kwesties.
60 Enerzijds, anderzijds. Kennedy heeft geleerd
van zijn studieobject, hij lijkt wel een
vleesgeworden poldermodel in zichzelf.
Toch heeft deze Amerikaanse
cultuurhistoricus, met zijn grote kennis van
65 Nederland, precies genoeg distantie én
affiniteit om op nuchtere wijze zo'n
emotioneel geladen kwestie in kaart te
brengen. Geen Nederlander ging hem hierin
voor.

*James Kennedy: Een weloverwogen dood –
Euthanasie in Nederland. Bert Bakker, 2002*

Opgave 1 Drugsbeleid

Bij deze opgave hoort tekst 1.

- 2p 1 Wanneer noemen we een maatschappelijk probleem ook een politiek probleem?
Verwijs in je antwoord naar de gegevens uit tekst 1 die betrekking hebben op deze vraag.

Deelname aan een discussiemiddag met politici is één van de mogelijkheden waarover burgers beschikken om deel te nemen aan de politieke besluitvorming.

- 1p 2 Van welke vorm van politieke participatie is hier sprake?
2p 3 Geef de twee andere vormen van politieke participatie waar burgers gebruik van kunnen maken en geef van elk een voorbeeld.

Je kunt het politieke proces van de aanpak van de drugsproblematiek in de steden op nationaal niveau beschrijven met behulp van het barrièremodel van de politieke besluitvorming.

- 4p 4 Noem de verschillende barrières van dit model en geef per fase of barrière een voorbeeld van een actor en de rol die deze in het politieke proces vervult.
Neem de klachten van de bewoners van wijken met drugsoverlast als uitgangspunt bij het geven van voorbeelden van actoren.

Opgave 2 Drugskoeriers

Bij deze opgave horen de teksten 2 en 3.

Deze opgave behandelt het probleem van de toename van het aantal drugskoeriers, de zogeheten bolletjesslikkers die met name vanuit de Nederlandse Antillen via Schiphol cocaïne vervoerden naar Nederland. Tijdens de jaarwisseling 2001/2002 leidde deze omvangrijke pendel tot de nodige opschudding in Nederland. Weliswaar werden de verdachten wel aangehouden, maar vanwege gebrek aan celruimte werden ze meteen weer heengezonden; met andere woorden: vrijgelaten.

Het tumult rondom de bolletjesslikkers was voor de toenmalige minister van Justitie Korthals aanleiding om over te gaan tot noodwetgeving: de tijdelijke wet 'Noodopvang drugskoeriers'.

- 1p 5 Hoe noemen we het afzien door het Openbaar Ministerie (OM) van vervolging van strafbare feiten?

- 2p 6 Leg uit waarom het heenzenden van de bolletjesslikkers door het OM gerechtvaardigd is op grond van het opportuniteitsbeginsel.

Sommige drugskoeriers hadden de leeftijd van 18 jaar nog niet bereikt.

- 2p 7 Geef twee verschillen in de strafrechtelijke behandeling van volwassen verdachten en minderjarige verdachten.

De overheid is op grond van het principe van de machtenscheiding (trias politica) op verschillende manieren betrokken bij het bestrijden van criminaliteit.

- 1p 8 Noem de drie machten van de trias politica.
3p 9 Geef per macht van de trias politica aan op welke wijze de overheid in tekst 2 betrokken is bij het bestrijden van het criminaliteitsprobleem.

In tekst 3 staat kritiek van de Raad van State op het wetsvoorstel 'Noodopvang drugskoeriers'.

- 4p 10 Met welk dilemma van de rechtsstaat wordt de minister geconfronteerd door de kritiek van de Raad van State op het wetsvoorstel?
Licht het dilemma toe door te verwijzen naar gegevens uit de tekst.

Op Prinsjesdag van 17 september 2002 komt minister van Justitie Donner met het volgende plan: "Mensen die een korte celstraf in het vooruitzicht hebben en drugskoeriers moeten het in de toekomst doen met zeer eenvoudige cellen. Ook kunnen zij met meer gedetineerden in één ruimte vastgezet worden."

- 4p **11** Geef je mening over het plan van de minister om meer gedetineerden in één celruimte te plaatsen.
Verwerk in je antwoord twee verschillende functies van straffen.

Opgave 3 Media in ontwikkeling

Bij deze opgave hoort tekst 4.

"De ontwikkeling van nieuwe diensten door de publieke omroep is een belangrijk thema in de mediabegroting van 2002" (regels 23-25 in tekst 4). Nieuwe vormen van dienstverlening die in de tekst worden genoemd, zijn bijvoorbeeld themakanalen en elektronische programmagids. Deze nieuwe vormen van dienstverlening zijn ontstaan als een gevolg van technologische ontwikkelingen.

- 2p **12** Noem uit de tekst twee voorbeelden van technologische ontwikkelingen die hebben geleid tot het aanbieden van de nieuwe diensten bij de publieke omroep.

Het mediabeleid van de overheid kent een drietal uitgangspunten: pluriformiteit, democratie en uitingvrijheid. Nieuwe diensten als themakanalen, continue nieuwszender en multimediale nieuwsgaring passen in de drie uitgangspunten van het mediabeleid.

- 4p **13** Leg uit hoe deze nieuwe diensten van de publieke omroep passen in de uitgangspunten van het mediabeleid van de overheid.
Ga in je antwoord uit van twee uitgangspunten van het mediabeleid en één nieuwe dienst die past bij één uitgangspunt.

Volgens de toenmalige staatssecretaris Van der Ploeg is internet nu belangrijker voor de publieke omroep dan themakanalen. Naast televisie en radio is internet een belangrijk medium van de publieke omroepen. Alle drie zijn voorbeelden van massacommunicatie.

- 2p **14** Noem twee kenmerken van massacommunicatie die ook voor het internet gelden.
1p **15** Noem een kenmerk van internet waarin het verschilt van de traditionele media als televisie en radio.

De toenmalige staatssecretaris Van der Ploeg is positief over de eerste resultaten van de netprofilering van de publieke omroep. Netprofilering houdt in dat elke zender van de publieke omroep – Nederland 1, 2 en 3 – met programma's komt die zijn afgestemd op een bepaalde doelgroep uit het publiek. Per net werken de verschillende omroeporganisaties samen om de herkenbaarheid van elk net te vergroten.

- 2p **16** Leg uit waarom de publieke omroep is overgegaan tot deze zogeheten netprofilering. Betrek in je antwoord het begrip duaal bestel.
2p **17** Op welke manier kan de publieke omroep nagaan of de netprofilering succesvol is gebleken?
Licht deze manier toe.

De staatssecretaris maakt zich zorgen over het kijkgedrag van jongeren.

- 2p **18** Welke twee functies voor individuen vervult de televisie vooral voor een groot deel van de groep jongeren van 13 tot 19 jaar?

Zie regels 53-58 in tekst 4.

Massamedia vervullen, naast functies voor individuen, ook maatschappelijke functies. De staatssecretaris maakt zich zorgen over het bereik van de publieke omroep bij jongeren. Hij spreekt over 'de verloren generatie'. De zorg van de staatssecretaris heeft te maken met functies die de publieke omroep ook heeft voor de samenleving.

- 4p 19 Welke twee maatschappelijke functies van de publieke omroepen staan onder druk als de jongeren zich afwenden van de publieke omroep?
Leg uit waarom elke functie onder druk staat.

Om de maatschappelijke betekenis van de publieke omroep te analyseren, kun je gebruikmaken van drie benaderingswijzen van het vak maatschappijleer. Deze drie zijn: de politiek-juridische, de sociaal-culturele en de sociaal-economische benaderingswijze.

- 3p 20 Noem bij elke benaderingswijze een citaat uit tekst 4 dat daarbij past.
Leg uit waarom dit citaat past bij de betreffende benaderingswijze.

■ Opgave 4 Massamedia: de Kijkwijzer en overheidssteun aan kranten

Bij deze opgave hoort figuur 1 en tekst 5.

Op 2 maart 2001 is in Nederland de Kijkwijzer geïntroduceerd. Deze kijkwijzer vervangt de bestaande Filmkeuring. De Kijkwijzer informeert ouders en opvoeders over de mogelijke *schadelijke invloed* van films, video's, dvd's, tv-programma's en computergames voor kinderen en jongeren tot 16 jaar. Door middel van pictogrammen kan men in één oogopslag zien of een televisieprogramma, bioscoopfilm, video of computerspel schadelijk kan zijn voor kinderen. Zie figuur 1.

Er zijn verschillende theorieën over de invloed van de media op mensen.

- 3p 21 Wat zegt de selectieve-perceptietheorie over "de mogelijke *schadelijke invloed* van films, video's ..." op kinderen en jongeren?

Zie tekst 5.

- 1p 22 Op grond van welk argument kan de overheid (noodlijdende) dagbladen financieel steunen?

Het geven van steun aan dagbladen betekent niet dat de overheid zich mag bemoeien met het financieel-economische beleid van krantenbedrijven en met het beleid van de redactie van dagbladen.

- 1p 23 Geef een reden waarom de overheid zich *niet* bemoeit met het financieel-economisch beleid van krantenbedrijven.

- 1p 24 Geef een reden waarom de politiek zich *niet* inlaat met het redactionele beleid van de dagbladen.

■ Opgave 5 De politieke besluitvorming over de euthanasiekwestie

Bij deze opgave horen de teksten 6 tot en met 11.

Zie tekst 7.

- 2p 25 Geef twee redenen waarom de NVVE (Nederlandse Vereniging voor Vrijwillige Euthanasie) meer te beschouwen is als een belangengroep dan als een actiegroep.
Geef per reden een citaat uit de tekst.

Eindexamen maatschappijleer havo 2003-II

havovwo.nl

- 2p **26** Welke politieke stromingen zullen de doelstelling van de NVVE ondersteunen?
Noem er twee.
- 2p **27** Geef een verklaring voor je keuze.
- 3p **28** "Meer dan 25 jaar heeft de NVVE gestreden voor een goede euthanasiewet." (tekst 7)
Van welke vormen van politieke beïnvloeding zal de NVVE gebruik hebben gemaakt?
Noem er drie.
- Zie tekst 7.*
- 2p **29** Welke machtsbronnen heeft de NVVE zelf tot haar beschikking?
Noem er twee.
- Na 25 jaar strijd heeft de NVVE haar doelstelling bereikt: er is in 2002 een euthanasiewetgeving gekomen. Naast het gebruik maken van machtsbronnen, zijn er wellicht andere factoren geweest die het succes van de NVVE mogelijk hebben gemaakt.
- 2p **30** Noem twee voorbeelden van factoren uit de maatschappelijke én politieke omgeving van de NVVE, die bijgedragen zullen hebben aan het bereiken van de doelstelling van deze belangengroep.
Geef per voorbeeld een verwijzing naar één van de teksten.
- 2p **31** Van welke fase in de politieke besluitvorming volgens het systeemmodel is er in tekst 8 sprake?
Licht je antwoord toe aan de hand van de tekst.
- 2p **32** *A* Welke hoofdtaak van de regering is te herkennen in de teksten over het euthanasievraagstuk?
Licht je antwoord toe aan de hand van de teksten.
B Welke hoofdtaak van het parlement is te herkennen in de teksten over het euthanasievraagstuk?
Licht je antwoord toe aan de hand van de teksten.
- Zie tekst 8.*
- 3p **33** Welke drie politieke partijen in het parlement zullen naar verwachting de standpunten over euthanasie van de actiegroep *Schreeuw om Leven* onderschrijven?
- 2p **34** Geef een verklaring voor je keuze van die partijen.
- Zie regels 17-30 in tekst 10.*
- 2p **35** Wat is het belang van de Hoge Raad wanneer deze zich uitspreekt?
- In de regels 48-50 van tekst 10 staat dat "het OM euthanasiegevallen toetst."
Het Openbaar Ministerie (OM) heeft verschillende taken.
- 2p **36** Welke taak van het OM is van toepassing bij deze zinsnede uit tekst 10?
- 2p **37** Er is jarenlang een discussie geweest over de euthanasiewetgeving.
Toon aan de hand van het euthanasievraagstuk aan dat de opvattingen van mensen over strafwaardigheid van gedrag niet overeenkomen met de strafbaarheid van gedrag.
- 2p **38** De media vervullen verschillende functies in het proces van politieke besluitvorming.
Welke functies van massamedia zijn te herkennen in de teksten?
Geef voor twee functies telkens een tekst die zich hiertoe specifiek leent en licht je keuze toe.
- Zie tekst 11.*
- 2p **39** *A* Welk stereotiep beeld over Nederland herken je in de tekst?
B Leg uit waarom dit een stereotiepe opvatting is.
- 3p **40** Noem uit tekst 11 drie elementen die de Amerikaans-Nederlandse auteur James Kennedy als typerend voor de Nederlandse cultuur ziet.